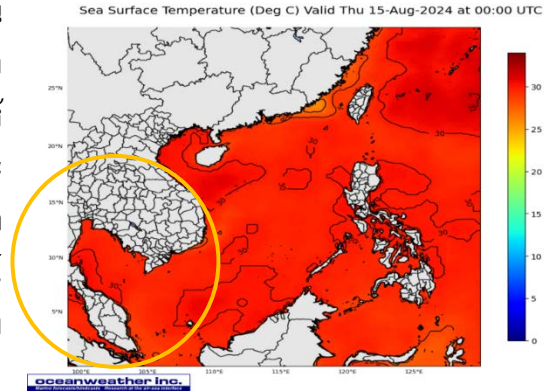

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อการทำประมง และการรวบรวมสินค้าประมงภาคสหกรณ์ไทย

นางสาวภรภัทร กลกานนท์

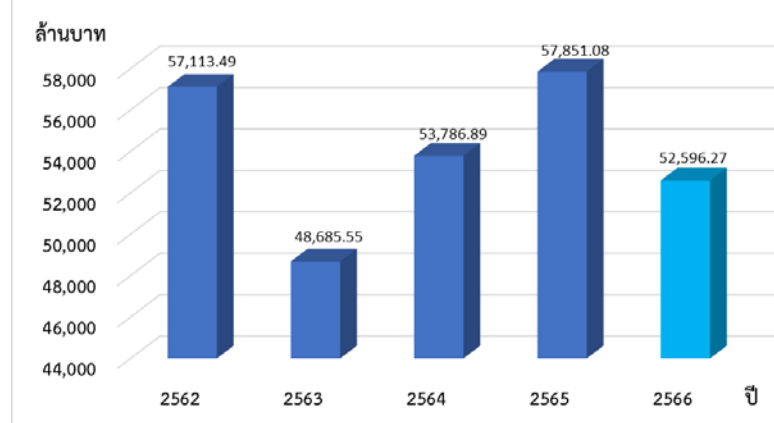
ตลอดหลายปีที่ผ่านมาโลกเผชิญกับสภาวะโลกร้อน โดยแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญต่อระบบนิเวศอย่างทะเล ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งผลให้อุณหภูมิของน้ำทะเลบริเวณผิวน้ำมหาสมุทรทั่วโลกสูงขึ้นและมีแนวโน้มสูงอย่างต่อเนื่อง เมื่อต้นปี 2567 อุณหภูมิพื้นผิวน้ำทะเลของประเทศไทยสูงเกินกว่า 31.5 องศา* เกิดปรากฏการณ์ “ทะเลเดือด” ทำให้ปะการังฟอกขาว ซึ่งปะการังเป็นแหล่งอาหาร ที่อยู่อาศัย และแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำนานาชนิด

เมื่อน้ำทะเลร้อนนั้นหมายความว่า ชีวิตของสัตว์น้ำอาจจะเป็นอันตราย เพราะสัตว์น้ำเป็นสัตว์เลือดเย็น ร่างกายไม่สามารถปรับสมดุลตามอุณหภูมิที่เปลี่ยนแปลงได้ เกิดการอพยพย้ายถิ่นฐานโดยการว่ายน้ำขึ้นน้ำร้อนไปได้ทะเลลึกที่มีอุณหภูมิน้ำเย็นกว่า สัตว์น้ำบางชนิดอาจเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อภาคประมง เพราะชาวประมงต้องออกเรือไปไกลกว่าเดิมเพื่อจับสัตว์น้ำ บางครั้งจับได้ปริมาณน้อยหรือไม่สามารถจับสัตว์น้ำได้เลย ซึ่งสภาวะโลกร้อนไม่เพียงส่งผลต่ออุณหภูมิของน้ำทะเลเท่านั้น ยังมีผลต่ออุณหภูมิแหล่งน้ำจืด และการทำประมงน้ำจืด กรณีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอาจเจอกับสถานการณ์สัตว์น้ำไม่กินอาหาร ตัวเล็ก โตช้า ขนาดไม่ได้มาตรฐาน และตายยกกระชัง ทำให้ชาวประมงมีต้นทุนในการเพาะเลี้ยงเพิ่มขึ้น ส่งผลให้รายได้ลดลง ในขณะเดียวกันเมื่อปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำน้อยลง อาจไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคในประเทศ และการส่งออก ด้านผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะต้องซื้ออาหารทะเลในราคาสูงขึ้น เกิดการลักลอบนำเข้าสินค้าประมงจากต่างประเทศเข้ามาจำหน่าย เป็นผลให้ราคาสินค้าสัตว์น้ำในประเทศตกต่ำจนนำไปสู่วิกฤติเศรษฐกิจ

ในปี 2566 ประเทศไทยส่งออกสินค้าประมงไปทั่วโลกเป็นมูลค่า 52,596.27 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 9.08 โดยมูลค่าสินค้าประมงส่งออกของไทยส่วนใหญ่เป็นสินค้าสัตว์น้ำประเภทกุ้ง ร้อยละ 48.56 ของมูลค่าสินค้าประมงส่งออกทั้งสิ้น สำหรับครึ่งปีแรกของปี 2567 (ม.ค. - มิ.ย.) มีมูลค่าการส่งออก 27,047.95 ล้านบาท

กราฟที่ 1 แสดงมูลค่าการส่งออกสินค้าประมงของไทยไปทั่วโลก ปี 2562 - 2566

ที่มา : www.moc.go.th กระทรวงพาณิชย์

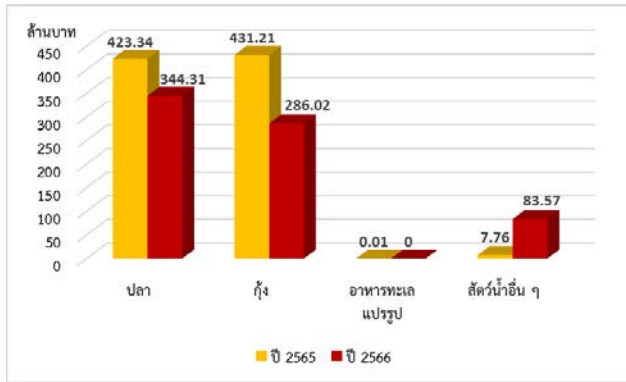
สินค้าประมงส่งออกของไทยปี 65 - 66				
ลำดับ	รูปภาพ	มูลค่า (ล้านบาท)		การเปลี่ยนแปลง
		ปี 2565	ปี 2566	
1		27,563.99	25,543.91	- 7.33
2		17,019.63	14,955.10	- 12.13
3		10,729.67	9,577.29	- 10.74
4		1,840.84	1,722.01	- 6.45
5		477.95	562.86	+ 25.65

ที่มา : www.moc.go.th กระทรวงพาณิชย์

* อุณหภูมิพื้นผิวน้ำทะเลที่สูงกว่า 30.5 องศาเซลเซียส เป็นระดับที่ปะการังอาจได้รับผลกระทบจากอุณหภูมิ

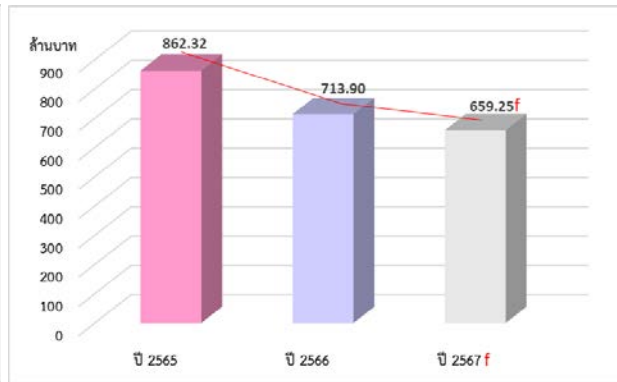
ภาคสหกรณ์ไทยในปี 2566 ที่มีสถานะดำเนินธุรกิจ ไม่ดำเนินธุรกิจ และหยุดดำเนินธุรกิจ ซึ่งผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินเรียบร้อยแล้ว โดยรวบรวมข้อมูลทางการเงินจากระบบสารสนเทศทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ประมวลผลข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2566 มีจำนวนสหกรณ์ (รวมชุมนุมสหกรณ์) และกลุ่มเกษตรกรทั้งสิ้น 9,202 แห่ง ในจำนวนนี้มีการรวบรวมผลิตผล 1,608 แห่ง เป็นมูลค่าทั้งสิ้น 81,772.14 ล้านบาท โดยสินค้าประมงมีการรวบรวมผลิตผลผ่านเครือข่ายสหกรณ์ 27 แห่ง ได้แก่ สหกรณ์ประมง 21 แห่ง สหกรณ์การเกษตร 5 แห่ง และสหกรณ์นิคม 1 แห่ง ซึ่งรวบรวมผลิตผลสินค้าประมงมีมูลค่า 713.90 ล้านบาท เป็นสินค้ากลุ่มปลามากที่สุด 344.31 ล้านบาท หรือร้อยละ 48.23 ของมูลค่าการรวบรวมผลิตผลสินค้าประมงทั้งสิ้น รองลงมาเป็นกุ้ง 286.02 ล้านบาท หรือร้อยละ 40.07 และสัตว์น้ำอื่น ๆ 83.57 ล้านบาท หรือร้อยละ 11.70 เมื่อเทียบกับปี 2565 พบว่า มูลค่าการรวบรวมผลิตผลสินค้าประมงมีอัตราการลดลงร้อยละ 17.21 โดยสินค้ากลุ่มปลา มีอัตรามูลค่าลดลงร้อยละ 18.67 สินค้ากุ้งมีอัตรามูลค่าลดลงร้อยละ 33.67 อาหารทะเลแปรรูปมีอัตรามูลค่าลดลงร้อยละ 100 ในส่วนของมูลค่าการรวบรวมผลิตผลสินค้าสัตว์น้ำอื่น ๆ มีอัตราเพิ่มขึ้น 9.77 เท่า และคาดการณ์ปี 2567 มีแนวโน้มลดลงร้อยละ 7.65 ทั้งนี้ หากเทียบกับร้อยละมูลค่าสินค้าประมงส่งออกของไทยปี 2566 พบว่า มูลค่าการรวบรวมผลิตผลปลาคิดเป็นร้อยละ 2.30 ของมูลค่าการส่งออกปลาของไทย สำหรับกุ้งคิดเป็นร้อยละ 1.12 ของมูลค่าการส่งออกกุ้งของไทย และสัตว์น้ำอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 0.69 ของมูลค่าการส่งออกสัตว์น้ำอื่น ๆ ของไทย

กราฟที่ 2 แสดงมูลค่าการรวบรวมผลิตผลประเภทสินค้าประมงภาคสหกรณ์ไทย ปี 2565 - 2566

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

กราฟที่ 3 แสดงมูลค่าการรวบรวมผลิตผลสินค้าประมงภาคสหกรณ์ไทย ปี 2565 - 2566 และคาดการณ์ปี 2567

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ทั้งด้านการส่งออกสินค้าประมงของไทยและการรวบรวมผลิตผลสินค้าประมงของภาคสหกรณ์ไทยต่างก็มีมูลค่าลดลง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทำให้อุณหภูมิน้ำสูงขึ้น ส่งผลให้ปริมาณสัตว์น้ำธรรมชาติและการเพาะเลี้ยงเริ่มมีจำนวนน้อยลง โดยมีการวิจัยว่าจำนวนปลาสายพันธุ์ที่สำคัญต่อการทำประมงทั่วโลกลดลงด้วยอัตราเร็ว 4 เปอร์เซ็นต์ต่อปี นอกจากนี้การที่อากาศผิดปกติทำให้ภูมิคุ้มกันของสัตว์น้ำลดลง เกิดโรคระบาดมากขึ้น และสภาวะโลกร้อนยังเป็นเหตุให้เกิดภัยธรรมชาติบ่อยครั้งและรุนแรง เช่น การเกิดพายุเฮอริเคนขนาดใหญ่ในมหาสมุทรหรือการเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ ซึ่งเป็นผลกระทบในด้านลบต่อการทำประมง ดังนั้น เพื่อให้การทำประมงยังคงเป็นอาชีพที่สามารถถ่ายทอดไปสู่คนรุ่นใหม่ในอนาคตได้ ต้องรณรงค์ให้ทุกคนตระหนักถึงผลกระทบของโลกร้อน ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับอุณหภูมิน้ำที่จะมีผลต่อสิ่งมีชีวิตในน้ำ การปล่อยของเสียของอุตสาหกรรมเพราะในปัจจุบันทะเลไทยยังคงเต็มไปด้วยขยะและคราบน้ำมัน

หากสหกรณ์ต้องการรวบรวมผลผลิตสินค้าประมงให้ได้เพิ่มมากขึ้น ควรส่งเสริมการทำประมงให้ใช้ทรัพยากรอย่างสมดุล ไม่ใช่เครื่องมือและอุปกรณ์ทำประมงผิดกฎหมาย ไม่จับสัตว์น้ำในช่วงฤดูผสมพันธุ์และวางไข่ สำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ลงทุนในระบบน้ำใช้และระบบบำบัดน้ำเวียนกลับมาใช้ใหม่ ไม่ปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ เพื่อความยั่งยืนของประมง สำหรับประเทศไทยมีเป้าหมายเพื่อลดผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศตามแนวทางทางการประชุม COP26 โดยจะเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) ในปี 2593 และปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero) ภายในปี 2608